

*Бережна Д. О., студентка 6 групи,
5 курсу Інституту підготовки кадрів
для органів прокуратури та кримінальної
юстиції Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

ВПЛИВ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ВИПРАВЛЕННЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЮ

У частині 3 статті 6 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі КВК) вказується, що виправлення засудженого – процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки, а ресоціалізація – свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства та повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві. У частині 3 цієї ж статті громадський вплив визначено як один із основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених. [1]

Невід’ємною частиною процесу виправлення й ресоціалізації засуджених є зокрема інститут громадянського суспільства.

Громадський вплив відповідно до чинного законодавства здійснюється над засудженими особами, які відбувають покарання в місцях позбавлення волі, або ж над особами, які були умовно-достроково звільнені.

Згідно ст. 25 КВК участь громадськості у виправленні і ресоціалізації засуджених та громадський контроль за дотриманням прав засуджених під час виконання кримінальних покарань відбувається через: а) спостережні комісії; б) піклувальні ради; в) об’єднання громадян; г) засоби масової інформації; д) релігійні та благодійні організації. [1]

Участь об’єднання громадян, засобів масової інформації, релігійних та благодійних організації у виправленні і ресоціалізації засуджених є необхідним складником громадянського суспільства, бо саме через ці інститути суспільство має змогу брати безпосередню участь у виправленні засудженого, який після відбування покарання повертається до соціуму. Таке залучення є невід’ємною частиною гуманізації та демократизації кримінально-виконавчої системи та забезпечує її відкритість та прозорість.

Діяльність спостережних комісій та піклувальних рад регулюється Положенням про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України, яке визначає їх завдання, функції та повноваження.

Як стверджує у своїй роботі Турчина О. С. зміст діяльності спостережних комісій виявляється у різноманітних формах народовладдя та представниць-

кої демократії через здатність громадян самостійно вирішувати назрілі суспільно-економічні проблеми, у тому числі в кримінально-виконавчому процесі. [2, с. 96]

Спостережні комісії зазвичай складаються з представників громадських організацій, органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та окремих громадяни та займаються питаннями щодо організації громадського контролю, допомоги в цих питаннях органам державної влади, організацією виховної роботи, соціальною адаптацією. [3, с. 733]

Аналіз прав, обов'язків, завдань та повноважень спостережних комісій свідчать про те, що цей громадський орган не тільки забезпечує громадський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, але також сприяє процесу виправлення і ресоціалізації засуджених, у тому числі шляхом залучення до цієї діяльності інших громадських організацій.

У ст. 149 КВК закріплено, що для надання допомоги адміністрації виховної колонії в організації навчально-виховного процесу і зміцненні матеріально-технічної бази колонії, здійснення громадського контролю та оцінки рівня дотримання прав людини, вирішення питань соціального захисту засуджених, трудового і побутового влаштування осіб, які звільняються, при виховних колоніях створюється піклувальна рада з представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій. [1]

Положення про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах детально роз'яснює права, обов'язки, завдання та повноваження таких рад. Піклувальні ради надають допомогу адміністрації виховної колонії з питань соціального захисту, поліпшення становища, дотримання прав, законних інтересів та вдосконалення навчально-виховного процесу засуджених. [4]

Проте, на сьогодні діяльність піклувальних рад, так само як і спостережних комісій є не зовсім продуктивною. Цей факт пов'язано з тим, що відсутнє належне фінансування цих структур позначається як на невиконанні поставлених завдань, так і на якісному доборі кадрів, а отже мета ресоціалізації та виправлення засудженого не досягається.

Якщо проаналізувати ситуацію в Україні щодо участі громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених, то можна дійти висновку, що така участь на сьогодні повністю закріплена лише фактично – у нормативно-правових актах. В реальності така діяльність є досить формальною, та не виконує поставлених перед нею завдань. Це безпосередньо проявляється в тому, що при порушенні прав засуджених відсутня реальна можливість впливу на адміністрації установ виконання покарань, а також можливість для адаптації звільнених осіб у суспільстві та організації контролю за їх

поведінкою. Тому для того, щоб громадськість виконувала покладені на неї завдання необхідно створити законодавчі механізми реального впливу та створити певні гарантії повноважень спостережних комісій та піклувальних рад.

Література:

1. Кримінально-виконавчий кодекс України. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/print1518427786324659>
2. Турчина О. С. Громадський вплив як один з основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. 12.00.08 «Кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право» 081 – Право, 2018. – 219 с.
3. Яцишин М. М. Спостережні комісії як вияв форм народовладдя та представницької демократії у кримінально-виконавчому процесі України. Форум права. 2009. №2. С. 728-737.
4. Положення про спостережні комісії та піклувальні ради при спеціальних виховних установах. <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/429-2004-%D0%BF>.
5. О. І. Богатирьова Участь громадськості у процесі виправлення та ресоціалізації засуджених /О. І. Богатирьова//Правничий часопис Донецьк. ун-ту. – 2013 – №2 – 129-135.
6. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі: монографія / О. В. Таволжанський; за ред. В. В. Голіни; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Право, 2015. – 192 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО
КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

**СУЧАСНА НАУКА
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

Матеріали «круглого столу»
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(Харків, 25 квітня 2018 року)

Харків
«Право»
2018

УДК 343.988
С89

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
д-р юрид. наук, проф. А. Х. Степанюк;
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, ас. О. В. Гальцова

Сучасна наука кримінально-виконавчого права : матеріали «круглого столу» для студентів, аспірантів та молодих вчених (Харків, 25 квітня 2018 р.). – Харків : Право, 2018. – 468 с.

ISBN 978-966-937-444-8

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників «круглого столу», присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України. Матеріали подані в авторській редакції.

УДК 343.988

ISBN 978-966-937-444-8

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018

Наукове видання

**СУЧАСНА НАУКА
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

Матеріали «круглого столу»
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(Харків, 25 квітня 2018 року)

Видається в авторській редакції

Підписано до друку з оригінал-макета 13.06.2018.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 27,2. Обл.-вид. арк. 28,8. Вид. № 1923.
Тираж 100 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
Україна, 61002, Харків, вул. Чернишевська, 80а
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ТОВ ПРОМАРТ
Тел. (057) 717-28-80